

Spis treści

Wprowadzenie (Agnieszka Gromkowska-Melosik, Zbyszko Melosik)	IX
Przedmowa	1

CZĘŚĆ I

KOBIETY I MĘŻCZYŹNI: NA CZYM POLEGA RÓŻNICA?

Rozdział 1. Studia nad płcią kulturową: przegląd stanu wiedzy	7
Socjologiczne perspektywy w badaniach nad płcią kulturową	9
Funkcjonalizm strukturalny	10
Rewolucja paradygmatyczna	14
Feministyczna socjologia płci kulturowej	16
Feminizm w perspektywie historycznej	21
„Pierwsza fala” feminizmu	21
„Druga fala” feminizmu	29
Feminizm współczesny	33
Przyszłość feminizmu: kobiety młode i kobiety kolorowe	40
Perspektywa, z jakiej napisany jest ten tekst	43
Słowa kluczowe	44
Proponowane lektury	45

Rozdział 2. Biologia, płeć biologiczna i płeć kulturowa. Wzajemne wpływy natury i środowiska	47
Chromosomy płciowe i różnicowanie płciowe	49
Nieprawidłowości chromosomowe a płeć kulturowa	52
Hormony okresu prenatalnego a płeć kulturowa	55
Dwoistość genitalna: czego może nas nauczyć o płci kulturowej?	59
Argumenty na rzecz istnienia męskich i żeńskich mózgow	61
Moje hormony są odpowiedzialne za moje zachowanie	65
Testosteron a płeć kulturowa	67
Kobiety, hormony i zachowanie	69
Interakcje między biologią i kulturą	75
Słowa kluczowe	77
Proponowane lektury	77

Rozdział 3. Przodkowie i sąsiedzi. Społeczne konstrukcje płci kulturowej w innych epokach i społeczeństwach	79
Kości i kamienie: dane archeologiczne	80
Nasi krewni z rządu naczelnych	86
Kobiety i mężczyźni w innych społeczeństwach: czy zachodnie konstrukcje płci kulturowej mają charakter uniwersalny?	89
Płeć kulturowa we współczesnych społeczeństwach koczowniczych	90
Wielorakie płcie kulturowe	94

Plęć kulturowa, ewolucja, kultura	97
Słowa kluczowe	98
Proponowane lektury	99

CZĘŚĆ II

POZNAWANIE SWOJEGO MIEJSCA W SPOŁECZEŃSTWIE

Rozdział 4. Socjalizacja płciowa we wczesnym dzieciństwie	103
W jaki sposób dzieci uczą się płci kulturowej?	104
Teorie psychoanalityczne	105
Teorie społecznego uczenia się	110
Teorie rozwoju poznawczego	112
Stawianie się kobietami lub mężczyznami	118
Interakcje między rodzicami a dziećmi	123
Zabawki i socjalizacja płciowa	127
Wizerunki płci w literaturze dla dzieci	131
Wczesna socjalizacja ze strony grupy rówieśniczej	134
Dziecko do wieku 5 lat	135
Słowa kluczowe	135
Proponowane lektury	136

Rozdział 5. Szkoły i plęć kulturowa	138
Historyczne konteksty edukacji kobiet i mężczyzn	139
Edukacja kobiet i mężczyzn w XX w.	143
Kształcenie dziewcząt i chłopców: szkoły podstawowe	147
Edukacja nastoletnich dziewcząt i chłopców: szkoły średnie	157
Nauczanie kobiet i mężczyzn: college'e i uniwersytety	165
Kobiety jako pracownicy naukowcy i zarządcy instytucji szkolnictwa wyższego: wciąż zbyt mało	174
Molestowanie seksualne	179
Tworzenie bardziej pozytywnego środowiska uczenia się	184
Plęć kulturowa, edukacja i upodmiotowienie	190
Słowa kluczowe	191
Proponowane lektury	192

Rozdział 6. Język i mass media: znaczące płaszczyzny komunikacji	193
Seksizm i język: co kryje się w słowach?	194
Czy kobiety i mężczyźni mówią odmiennymi językami?	200
Plęć kulturowa i mass media	203
Słowo pisane: przekazy dotyczące płci kulturowej w czasopiśmie i gazetach	205
Telewizja: wszechobecny medialny czynnik socjalizacji	216
Przekazy dotyczące płci w reklamach – czy seksizm dobrze się sprzedaje?	222
Wizerunki kobiecości i męskości w mediach: jakie są ich konsekwencje?	227
Język i media jako czynniki kształtujące plęć kulturową	231
Słowa kluczowe	232
Proponowane lektury	233

CZĘŚĆ III

SPOŁECZNE UTRZYMYWANIE PORZĄDKU

Rozdział 7. Plęć kulturowa i związki intymne	237
Socjologia konstruuje rodzinę	239

Analiza funkcjonalnej interpretacji rodziny	241
Współczesne rodziny: różnorodność i zmiana	242
Seksualność, orientacja seksualna i wolność reprodukcyjna	245
Formy seksualności	247
Wolność reprodukcyjna	249
Różnorodność związków intymnych	258
Małżeństwa heteroseksualne	258
Rodziny niepełne	267
Osoby samotne i rodzinne związki partnerskie	275
Przemoc w rodzinach i związkach intymnych	284
Wykorzystywanie partnera w związkach heteroseksualnych	285
Wykorzystywanie partnera w związkach gejowskich i lesbijskich	289
Wykorzystywanie dzieci	290
Wykorzystywanie osób starszych	293
Rodziny i inne formy życia intymnego: ponowna konfrontacja ideału z rzeczywistością	294
Słowa kluczowe	295
Proponowane lektury	296
Rozdział 8. Płeć, zatrudnienie i sektor ekonomiczny	297
Kobiety i mężczyźni na amerykańskim rynku pracy: perspektywa historyczna	298
Segregacja płciowa w strukturze zawodowej	304
Konsekwencje płciowej segregacji struktury zawodowej	312
Molestowanie seksualne w miejscu pracy	316
Nierówne zarobki kobiet i mężczyzn	320
Różnice w dochodach, ubóstwo i polityka społeczna rządu	323
Różnica w uzyskiwanych zarobkach – analiza kategorii	329
Praca zawodowa: ideologia i rola prawa	340
Działanie stereotypów płciowych	340
Prawodawstwo na rzecz równości w miejscu pracy	346
Wzajemne relacje między światem domu a światem pracy	353
Słowa kluczowe	354
Proponowane lektury	356
Rozdział 9. Płeć, przestępczość i system sprawiedliwości	357
Kobiety i mężczyźni jako przestępcy	359
Sprawiedliwość dla wszystkich?	368
Wymierzanie sprawiedliwości	368
Czy kary są odpowiednie w stosunku do popełnionych przestępstw?	377
Płeć kulturowa a resocjalizacja	384
Wiktymizacja kryminalna: płeć, władza i przemoc	390
Gwałt	394
Pornografia	403
Zinstytucjonalizowana przemoc wobec kobiet. Obyczaj czy zbrodnia?	406
Władza, zbrodnia i sprawiedliwość	414
Słowa kluczowe	414
Proponowane lektury	415
Rozdział 10. Płeć kulturowa, polityka, rząd i armia	416
Różnica płciowa (<i>gender gap</i>): postawy i działania polityczne	418
Płeć kulturowa i działania polityczne	424
Płeć kulturowa a obejmowanie stanowisk publicznych	426
Kobiety i mężczyźni w rządach stanowych i lokalnych	434
Kobiety i mężczyźni w rządzie federalnym	436

Kobiety i mężczyźni w wojsku	444
Polityka płci kulturowej	457
Słowa kluczowe	458
Proponowane lektury	458
Rozdział 11. Płeć kulturowa i życie duchowe	460
Płeć kulturowa a religia	462
Boginie i czarownice	465
Tradycyjne nauczania religijne w kwestii płci kulturowej	471
Judaizm	472
Chrześcijaństwo	480
Islam	488
Religia, polityka i zmiana społeczna	494
Fundamentalizm chrześcijański a polityka płciowa i seksualna	494
Religia, opór i wyzwolenie	496
Wyzwanie dla patriarchy religijnej: duchowość feministyczna	498
Słowa kluczowe	504
Proponowane lektury	504
Rozdział 12. Płeć kulturowa i zdrowie	506
Płeć a umiarkowanie	508
Choroby serca	512
Rak	517
Zagrożenia dla zdrowia mężczyzn i kobiet w miejscu pracy	518
Inne przyczyny zgonów	521
Syndrom nabytego braku odporności (AIDS)	523
Podatność kobiet i mężczyzn na choroby	525
Seksizm w opiece zdrowotnej	528
Patriarchalna hierarchia w systemie opieki zdrowotnej	535
Feministyczna opieka zdrowotna	540
Płeć kulturowa, sport i ćwiczenia	542
Polityka dotycząca zdrowia psychicznego a choroby psychiczne	548
Podwójne standardy zdrowia psychicznego	550
Seksizm a placówki leczące choroby psychiczne	572
Terapia feministyczna	575
W kierunku zdrowej przyszłości	576
Słowa kluczowe	577
Proponowane lektury	578
Słowniczek	580
Bibliografia	587
Indeks osób	667
Indeks rzeczowy	682
Spis tabel	689
Spis ramek	691
Spis rysunków	692